

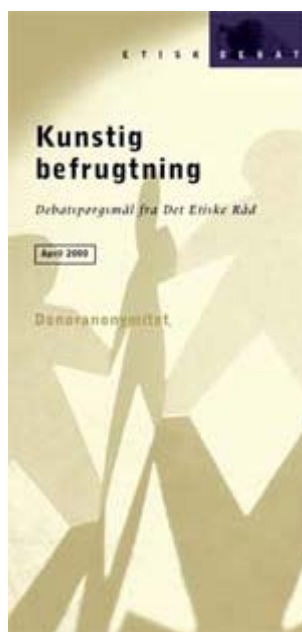

Forside - Indhold - Top/ [Bund](#) - Forrige/ Næste - [Resumé](#) - [Udgivelser](#) - [Bestil](#)

"Kunstig befrugtning - Debatspørgsmål fra Det Ethiske Råd - Donor anonymitet"

Kunstig befrugtning

- Debatspørgsmål fra Det Ethiske Råd - April 2000 Donor anonymitet

Resumé:

Denne "etisk-debat-folder" handler om kunstig befrugtning og donor anonymitet. Et par kan have behov for en sæddonor eller ægdonor i forbindelse med behandlingen kunstig befrugtning. I Danmark siger loven, at donor skal være anonym. I debatfolderen spørger Det Ethiske Råd til begrundelserne for at opretholde eller ophæve anonymiteten.

Kunstig befrugtning og donor anonymitet -

Debatspørgsmål fra Det Ethiske Råd - Donor anonymitet

Loven om kunstig befrugtning er til revision, og Det Ethiske Råd er i gang med at drøfte de etiske dilemmaer og spørgsmål, der knytter sig til kunstig befrugtning. Det Ethiske Råd ønsker at bidrage til den offentlige debat om kunstig befrugtning ved at fremlægge nogle af de spørgsmål, der rejser sig.

To kendte forældre og en ukendt donor

For at blive kunstigt befrugtet kan det barnløse par have behov for en sæddonor eller en ægdonor. Ifølge dansk lov må der ikke etableres kunstig befrugtning, medmindre ægcellen stammer fra den kvinde, der skal føde barnet, eller sæden stammer fra hendes partner. Det vil sige, at mindst én af personerne i parret skal være genetisk forælder. Hvis parret har brug for både æg og sæd, så må donation og befrugtning ikke finde sted.

Et eksempel på befrugtning med donation kan være et par, der gør brug af donorsæd, fordi manden har nedsat sædkvalitet. Derved får parret mulighed for at få et barn, som kun moderen er genetisk forælder til, og den sociale far kan følge graviditeten og opleve fødslen af det barn, som han skal være med til at opdrage.

Ifølge dansk lov er donor og forældre sikret gensidig anonymitet. Det betyder, at forældre ikke kan vælge, hvem de vil have som donor. Og det betyder også, at barnet kun må få kendskab til to forældre: Én som er social forælder og én som både er genetisk og social forælder.

Anonymitet?

Barnet skal så vidt muligt have "ret til at kende og blive passet af sine forældre", og barnets "ret til at bevare sin identitet, herunder statsborgerskab, navn og familieforhold" skal respekteres. Sådan står der i FN's konvention om barnets rettigheder. Men hvad betyder det? FN's konvention fortæller jo ikke, hvad man skal forstå ved begreberne forældre, identitet og familieforhold. Og derfor er konventionen uklar med hensyn til, hvad det vil sige, at et barn – for eksempel skabt ved kunstig befrugtning - har ret til at kende sine forældre. Er det både de genetiske og sociale forældre?

Ifølge dansk lov er det kun muligt for barnet at få kendskab til sine sociale forældre. Forældre og barn er anonyme over for donor. I Sverige har barnet ret til at få oplyst hvem de genetiske forældre er, hvis altså barnet ønsker det. Forældre og donor er derfor ikke sikret anonymitet i Sverige.

Kendt eller ukendt slægt?

- Bør det danske samfund ophæve anonymiteten mellem parret og donoren og mellem barnet og donoren?
- Bør parret, der får behandlingen kunstig befrugtning, selv kunne vælge donor? For eksempel en donor i familien?
- Vil der opstå handel med æg og sæd, hvis sæddonorer og ægdonoreres anonymitet ophæves? Og er der i givet fald noget galt med køb og salg af æg og sæd?
- Hvem bør bestemme, om anonymiteten skal ophæves? Samfundet, familien eller barnet?

Barnets bedste - barnets ret?

- Kan det være vigtigt for barnets identitetsdannelse at kende sit biologiske ophav?
- Bør det være en ret at kende begge sine biologiske forældre, hvis man er undfanget ved kunstig befrugtning?
- Hvilke oplysninger bør barnet i givet fald have om donoren? Ret til at vide, at der er tale om donorsæd eller donoræg? Ret til at få oplyst donors medicinske og genetiske karakteristika? Ret til at få oplyst donors navn og adresse?
- Hvornår bør barnet have denne ret? Ved en bestemt myndighedsalder? Ved en vis

modenhed? Hvilken indflydelse på beslutningen bør de sociale forældre have, hvis et barn under 18 år ønsker at få disse oplysninger?

- Bør samfundet lave et register, hvor barnet kan få adgang til information om donor, hvis barnet ønsker det på et tidspunkt i livet?

Hvem bør samfundet tage størst hensyn til?

- Bør samfundet tage større hensyn til donor og forældre – end til barnet? For eksempel hensynet til donorerens ønske om at være hjælpsomme og anonyme?
- Vil ophævelse af donor anonymitet føre til at færre donerer?
- Bør samfundet forpligte forældrene til at oplyse barnet om donationen?
- Bør samfundet overlade det til forældrenes vurdering, om de vil fortælle barnet om dets tilblivelse?
- Bør donor kunne spores og opsøges i de tilfælde, hvor senere analyser viser, at donoren har en alvorlig sygdom eller har anlæg for en sådan?

Familieforhold?

- Vil kendskab til den genetiske far eller mor være en trussel mod familiens sammenhold? For eksempel ved at være en trussel mod den sociale faders følelse af at være den eneste og rigtige fader?
- Er fortielse om barnets tilblivelse bedre for familiens sammenhold?
- Vil barnets mulige ret til at få oplyst begge genetiske forældre betyde, at barnløse par slet ikke ønsker at danne familie på baggrund af donation?

Fremtiden?

- Skal det være muligt at anvende en anonym rugemoder, der føder et barn med genetisk anonym far og mor, til en social far og mor, der opdrager barnet?
- Skal det være muligt for en kvinde at gennemføre en graviditet med et anonymt ikke genetisk beslægtet befrugtet æg, så kvinden på en måde føder sit eget adoptivbarn? I første tilfælde vil barnet frembragt ved kunstig befrugtning have to anonyme genetiske forældre, en anonym værtsmor og to sociale forældre. I det andet tilfælde vil barnet have to anonyme genetiske forældre, og to sociale forældre, hvoraf den ene desuden ved sin graviditet er værtsmor.

FAKTA

Kunstig befrugtning og donor anonymitet

Kunstig befrugtning er en samlebetegnelse for forskellige teknikker, men fælles for dem er, at befrugtning ikke foregår ved samleje.

For at blive kunstigt befrugtet kan parret have behov for en anonym donor. Parret kan have behov for en sæddonor, hvis manden for eksempel har nedsat sædkvalitet, eller parret kan have behov for en ægdonor, hvis kvinden ikke selv kan danne æg.

I 1998 var antallet af ægdonationer 70.

I 1998 blev der i 60 tilfælde lagt donerede æg op i kvindens livmoder. I 18 procent af de tilfælde, hvor der blev benyttet ægdonation, førte det til fødsel.

Kilde: Sundhedsstyrelsen

I 1999 var antallet af aktive sæddonorer 773.

Antallet af opnåede graviditeter efter sæddonation var cirka 400.

I 1999 blev det indberettet, at to børn, hvis mor var blevet kunstigt befrugtet, blev født med sygdommen mongolisme - Downs syndrom. I ét tilfælde blev et barn født med vand i hovedet og kranieisdannelse. Donor er for længst ophørt og al sæd udleveret.

Kilde. Årsrapport fra Cryos, 1999

International sammenligning

Sæddonors anonymitet

I Danmark og Norge er der gensidig donoranonymitet. Det vil sige, at donor er sikret anonymitet, og at donor ikke kan få oplysninger om parrets eller barnets identitet.

I Sverige er der modsat i Danmark og Norge ikke anonymitet. Ved lov er det bestemt, at et barn, der er skabt ved donorinsemination, og som har opnået tilstrækkelig modenhed, har ret til at få oplysninger om donor. Og det er kun barnet, der kan få oplysninger om donoren. Hvis barnet altså er under 18 år, må oplysninger om donor ikke udleveres til barnets forældre.

Ægdonors anonymitet I Danmark er der gensidig ægdonoranonymitet. I Norge og Sverige er der ved ægdonation ikke en anonymitetsproblematik, da donation af æg - både ubefrugtede og befrugtede æg - er forbudt.

Lovgrundlag

Kapitel 2 i loven om kunstig befrugtning

Forbud mod behandling

§ 5. Der må ikke etableres kunstig befrugtning, medmindre ægcellen stammer fra den kvinde, der skal føde barnet, eller sæden stammer fra hendes partner.

Kapitel 3 i loven om kunstig befrugtning

Salg, donation og opbevaring af menneskelige æg

§ 12. Det er ikke tilladt at sælge, formidle salg eller på anden måde medvirke til salg af ubefrugtede eller befrugtede menneskelige æg.

§ 14. Donation af æg med det formål at opnå graviditet hos en anden kvinde må kun finde sted, hvor æggene udtages som led i in vitro-behandling af den donerende kvinde.

Stk. 2. Kunstig befrugtning med et æg doneret af en anden kvinde må ikke finde sted, hvis den donerende kvindes identitet på forhånd er kendt af det modtagende par, ligesom det modtagende par ikke på forhånd må bestemme donors identitet.

Det er altså ikke tilladt at kombinere ægdonation og sæddonation, og heller ikke at donere befrugtede æg.

Loven forbyder salg af ubefrugtede eller befrugtede æg.

Loven forbyder, at et doneret æg befrugtes med doneret sæd, og at befrugtede æg doneres.

Loven kræver, at kun æg, der er udtaget som led i reagensglasbehandling, kan doneres med henblik på kunstig befrugtning.

Loven kræver, at donor og det modtagende par skal være anonyme over for hinanden.

Det Etske Råd er et uafhængigt råd, der blev nedsat i 1987 for at rådgive sundhedsministeren og Folketinget om de etiske forhold blandt andet i forbindelse med ny biomedicinsk forskning. Ligeledes skal Det Etske Råd støtte og fremme den folkelige debat om disse forhold.

Rådet består af 17 medlemmer, som er udpeget af sundhedsministeren og Folketingets udvalg vedrørende Det Etske Råd.

Blandt de emner, som Det Etske Råd for tiden behandler, kan nævnes etiske spørgsmål i forbindelse med præsymptomatisk genetisk testning samt lægepatient forholdet.

Det Etske Råd giver støtte til afholdelse af debatskabende arrangementer om etik.

DET ETISKE RÅD

Ravnsborggade 2-4

2200 København N

Tlf. : 35 37 58 33

Fax: 35 37 57 55

E-mail: etiskraad@etiskraad.dk
www.etiskraad.dk

[Forside](#) - [Indhold](#) - [Top/Bund](#) - [Forrige/ Næste](#) - [Resumé](#) - [Udgivelser](#) - [Bestil](#)

Version 1.0 April 2000 Det Ethiske Råd.

Udgivet af Det Ethiske Råd April 2000, www.etiskraad.dk